

KANUNLAR

DÖNEM : 22 CİLT : 16 YASAMA YILI : 1

T. B. M. M. TUTANAK DERGİSİ

89 uncu Birleşim

4 . 6 . 2003 Çarşamba

Sayfa 295-297

Sivas Milletvekili Selami Uzun'un Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı hakkında AK Parti Grubu adına konuşması

AK PARTİ GRUBU ADINA SELAMİ UZUN (Sivas) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısının görüşülmesinde AK Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum.

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı, 21 inci Dönemde sonuçlandırılmamış, bugüne gelinmiştir. Bu tasarı, 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 5, 8, 20, 29, 32 ve 42 nci maddelerinde değişiklik yapan 6 madde ve 2 yürürlük maddesiyle toplam 8 maddeden ibarettir.

1964 tarih ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu, 1981 yılından beri önemli bir değişikliğe uğramamıştır. Avrupa Birliği sürecine giren ülkemiz, 403 sayılı Kanunu günün şartlarına uydurmak zorundadır. 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanunu, ülkemizin de imzalamayı düşündüğü Avrupa Vatandaşlık Sözleşmesi göz önüne alınarak değerlendirmeye tabi tutulmuş ve söz konusu değişiklik gerekli görülmüştür.

Bu tasarıyla ne gibi değişiklikler gelmektedir? Tasarının ana temasını oluşturan birkaç unsur şöyledir: Bir kere, 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 5 inci maddesinde bir Türk'le evlenen yabancı kadın Türk Vatandaşlığına geçmek istediği zaman, nikâh akti yapılırken orada beyan ettiği anda Türk Vatandaşlığına geçiyordu. Şimdi, yapılan değişiklikle, bir Türk Vatandaşıyla evlenme, kendiliğinden Türk Vatandaşlığına bahşetmez diye kanun maddesi oluyor; yani, daha önce evlenmeyle direkt vatandaşlığa geçebilen kadın, artık, Türk vatandaşlığına direkt geçemiyor.

İkinci önemli kısmı ise -ileride açıklayacağımız- Türk vatandaşlığından çıkma ve Türk vatandaşlığına alınmayı, İçişleri Bakanlığının iznine bağlayarak kolaylaştırıyor. Biliyorsunuz, daha önce, Türk vatandaşlığından çıkma ve Türk vatandaşlığına alınma, Bakanlar Kurulunun iznine tabiydi.

Diğer önemli unsurlardan birisi, vatandaşlık kaybı esnasında, çocukların velayeti üzerinde olan ana veya babanın dışında diğer eşin de muvafakati isteniyor; bir de, çocuk 15 yaşından büyükse, çocuğun da muvafakati isteniyor ve diğer eş muvafakat etmediği zaman, mahkeme yolu açılıyor.

Bu değişikliğin ana unsurlarından bazılarını böylece özetle zikretmiş olduk.

Evlenmeyle vatandaşlığın kazanılması durumunda kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik giderilmektedir. Türk Vatandaşlığı Kanununun 5 inci maddesine göre, bir Türk erkekle evlenen yabancı kadın, talebi halinde Türk vatandaşlığını kazanabilirken, Türk kadınla evlenen yabancı erkek bu imkândan yararlanamıyor. Kadın-erkek eşitliğine açıkça aykırı olan bu durum, yabancı erkeklerle evlenen Türk kadınlarının ve evlendikleri kişilerin mağduriyetine yol açmaktadır. Bu nedenle, tasarının 1 inci maddesiyle, Türk Vatandaşlığı Kanununun 5 inci maddesinde değişiklik yapılmakta ve Türk vatandaşlarıyla evlenen yabancıların vatandaşlık kazanması konusunda aynı yöntem getirilmektedir.

Aynı zamanda, bu tasarıyla, evlilik kurumunun saygınlığı korunmaya çalışılmaktadır. Özellikle ülkemizin bazı bölgelerinde, ülkemize giren yabancılar yasadışı ilişkilere girmekte, toplum ahlakı ve sağlığı ile aile düzenini bozmaktadırlar. Bu kişiler, ülkemizde daha rahat hareket edebilmek, yasadışı faaliyetlerini -vatandaşlara sunulan hakları da kullanarak- sürdürebilmek için, muvazaalı evlilikler yapmakta ve vatandaşlığı kazandıktan sonra boşanmaktadırlar. Bu nedenle tasarının 1 inci maddesiyle, Vatandaşlık Kanununun 5 inci maddesinde değişiklik yapılarak, evlenmenin kendiliğinden Türk vatandaşlığına kazandırmayacağı hüküm altına alınmaktadır. Buna göre Türk kişiyle evlenen yabancı, Türk vatandaşlığı kazanabilmesi için, en az üç yıldan beri evli olması, fiilen birlikte yaşaması ve evliliğin devam etmesi gerekmektedir. Böylece, Türk vatandaşlığı, hak ettiği saygın statüye kavuşturulmakta, evlilik kurumunun kötüye kullanılmasının önüne geçilmektedir.

Avrupa Birliğinin bazı ÷lkelerine ve ABD'ye baktığımızda, mesela Fransa'da, evlilik yoluyla vatandaşlığın kazanılabilmesi için, fiil olarak bir yıl evli kalma zorunluluğu yanında, bu süre içerisinde Fransız vatandaşının vatandaşlığında bir değişim olmaması gerekiyor. Almanya, İsviçre ve ABD'de evlenme, uyrukluğu etkilememektedir. Bu tasarıyla getirilen düzenleme, dünyadaki uygulamalara ters düşmüyor, aksine uyumlu hale getiriyor. Ayrıca, bu maddenin uygulanmasıyla ilgili usul ve esaslar Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikte belirtilecektir.

Diğer bir maddeyle de, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşları, yaşadıkları ÷lkelerin çifte vatandaşlığa imkân tanımaması ve vatandaşlarına ayrıcalıklar tanınması nedenleriyle, Türk vatandaşlığından izinle çıkmakta ve yaşadıkları ÷lkelerin vatandaşlığına geçmekteydiler; ancak, Türk Vatandaşlığı Kanununda çıkma izni verme ve yeniden Türk vatandaşlığına alma yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmiş olması birçok sorun taşımaktadır. İlk olarak, yurt dışında yaşayan vatandaşlar, çıkma işleminin uzaması nedeniyle mağdur olmakta ve hak kayıplarına uğramaktadırlar.

İkinci olarak, Bakanlar Kurulu gereksiz ve yararsız bir işyüküyle karşı karşıya kalmaktadır; çünkü, bu konudaki araştırma ve işlemlerin tümü İçişleri Bakanlığı tarafından yürütölmektedir.

Üçüncü olarak, gereksiz yere yazışmalar yapılmakta, zaman, enerji ve kaynak israfı ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, tasarinın 2, 3 ve 4 üncü maddeleriyle, Türk Vatandaşlığı Kanununun 8, 20 ve 29 uncu maddelerinde değişiklik yapılarak, yetki Bakanlar Kurulu yerine, İçişleri Bakanlığına verilmektedir. Bakanlar Kurulu kararıyla vatandaşlığın kaybettirilmesi halinde -çünkü, Türk Vatandaşlığı Kanununun 25 inci maddesinde bu şartlar düzenlenmiştir. Bunlar, vatandaşlıktan izinsiz çıkma ve diğer birtakim aleyhte faaliyet türü hallerdir- vatandaşlığa, yine, Bakanlar Kurulu kararıyla alınmaktalar.

Çocukların vatandaşlığı üzerinde ebeveynlerin birlikte tasarrufta bulunmaları ilkesi getirilmektedir. Tasarinın 5 inci maddesiyle, Türk Vatandaşlığı Kanununun 32 nci maddesinde değişiklik yapılarak, ananın veya babanın vatandaşlıktan çıkması halinde, çocukların, Türk vatandaşlığını kaybı konusunda, velayete sahip olmayan ana ve babanın yazılı onaylarının alınması şartı getirilmektedir.

Tasarinın 3 üncü maddesi ise, yukarıda belirtilen vatandaşlıktan çıkma izninin hangi şartlarda verileceğini kurala bağlamaktadır. Buna göre, izin verilebilmesi için, mümeyyiz ve reşit olmak, herhangi bir nedenle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanmış olmak veya başka bir devlet vatandaşlığını kazanacağına ilişkin inandırıcı belirtiler bulunmak gerekmektedir.

Maddenin Komisyonumuzda görüşölmesi esnasında, maddeye "vatandaşlıktan çıkma izni verilebilmesi için, herhangi bir suç nedeniyle aranmakta olan kişilerden olmamak ve hakkında herhangi bir malî ve cezaî tahdit bulunmamak gerekmektedir" şeklinde bir önergeyle eklenti yapılmıştır; çünkü, bu kişilerin vatandaşlıktan çıkmalarına izin vermek, vatandaşlığa yeniden alınma kurumu ve izinle vatandaşlıktan çıkmanın avantajlarıyla birlikte düşünöldüğünde, bunlar, çeşitli sorunlar doğuracak niteliktedir; önerge, bu boşluğu doldurmuştur.

Kısaca, evlilik yoluyla Türk vatandaşlığının kazanılmasında kadın- erkek eşitsizliğini gideren, vatandaşlıktan çıkma izninde bürokrasiyi azaltan, evlilik kurumunu yozlaşmaktan kurtaran bir tasarı olduğu, bütün dünyada vatandaşlığın yabancılarca kazanılmasının zorlaştırılmakta olduğu, hatta evlilik yoluyla vatandaşlığın kazanılmasının her ÷lkede geçerli olmadığı, evlilik yoluyla kazanılması durumunda birçok şartların bulunduğu göz önüne alınırsa, tasarinın, dünyanın gidişiyile uyumlu olduğu görölmektedir. Bu yöntemle, muvazaalı evlenmelerin önüne geçilebileceği düşünölmektedir.

Velayete sahip ana veya babanın, diğer eşin görüşünü alarak, 15 yaşın üstündeki çocukların da görüşü alınarak, çocuk üzerinde tasarruf yapabilecekleri, muvafakat verilmemesi halinde mahkeme yolunun açık bulundurulması hususunda yapılan değişikliklerin yerinde olduğu görüşüyle hepinize saygılar sunarım. (Alkışlar)